
Dossier pedagògic

Allò que no s'anomena: entre les expectatives i el patiment

Aquest dossier acompanya l'exposició *Allò que no s'anomena: entre les expectatives i el patiment* (29 de gener – 15 de març de 2026) a l'Espai d'Arts de Roca Umbert

L'objectiu del dossier és posar a l'abast del professorat propostes per treballar a l'aula abans i després de fer l'activitat educativa proposada a Roca Umbert

Conceptualització del programa educatiu i del dossier a càrrec de l'artista i medidora Auri Alòs
Visites i tallers impartits per l'equip de Doble Via

Organitza:

Amb el suport de:

INTRODUCCIÓ

QUÈ FAREM A ROCA UMBERT?

Què passa amb allò que queda invisible o silenciats, però que igualment ens pesa?

Aquesta activitat educativa convida l'**alumnat de secundària i batxillerat** a prendre consciència col·lectiva sobre com les violències subtils -sovint amb biaix de gènere-, els estereotips i les expectatives socials condicionen la vida quotidiana, les relacions i la percepció de les persones.

Durant la **visita guiada** a l'exposició, l'alumnat descobrirà **obres d'art que parlen d'experiències invisibilitzades**: fils que sostenen emocions, pantalles que atrapen, silencis que condicionen i la realitat que hi ha darrere de les imatges aparentment perfectes.

En el **taller**, l'alumnat podrà **donar forma a allò que normalment no es veu ni es diu**. Mitjançant tècniques creatives contextualitzades a l'exposició com el **brodat o el collage** s'exploraran, de manera individual i grupal, emocions, pensaments i experiències que abans resultaven difícils de verbalitzar.

L'activitat combina reflexió i creació, que permet compartir i reconèixer experiències sense pressió, i reforçar la consciència col·lectiva sobre aquestes violències silents.

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

Aquesta proposta educativa té com a objectiu principal acompanyar l'alumnat en un **procés de reflexió entorn de les violències subtils i invisibles** que travessen la vida quotidiana, especialment aquelles que afecten les dones i que molts cops es normalitzen o queden silenciades.

De manera més específica, l'activitat pretén:

- Desenvolupar una **mirada crítica** envers els estereotips, els rols de gènere i les expectatives socials.
- **Fomentar l'empatia** i la capacitat d'identificar experiències pròpies i alienes relacionades amb el malestar, el silenci o la invisibilització.
- **Oferir eines d'expressió artística** com a mitjà per posar paraules, formes i imatges a allò que sovint costa verbalitzar.
- **Promoure l'autoconeixement**, el respecte i l'escolta activa dins del grup.
- Entendre **l'art contemporani** com un **espai de reflexió, expressió i transformació social**.

EIXOS TEMÀTICS D'ALLÒ QUE NO S'ANOMENA

Allò que no s'anomena: entre les expectatives i el patiment parteix de la idea que **moltes formes de violència no són evidents ni explícites**, però tenen un impacte profund en la construcció de la identitat, l'autoestima i les relacions personals.

Es tracta de violències subtils, sovint normalitzades, que actuen a través del silenci, les expectatives socials, els rols imposats o la pressió per encaixar en determinats models.

Aquestes violències poden manifestar-se de múltiples maneres:

- en els **cossos** i la seva representació
- en les **relacions** afectives i socials
- en els **discursos** quotidians
- en l'**autoexigència** i la culpa

Feed me to the Algorithm de Raquel Luaces / *F.I.V.* de Montserrat Morcate
A contrafil de Rebeca Pardo / *Un aïllament gairebé impossible* de Mireia Plans
Imatges de Toni Torrillas - Roca Umbert Fàbrica de les Arts

L'exposició posa un èmfasi especial en el biaix de gènere, a través de l'obra d'artistes dones, mostrant com aquestes formes de violència les afecten particularment, però també interpel·len tota la societat.

A través de diferents obres contemporànies, es fan visibles experiències que habitualment queden fora del relat públic: allò que es calla, allò que pesa, allò que no es veu però es viu.

Així, la proposta educativa que acompanya l'exposició possibilita apropar-se a aquests continguts preparant una mirada sensible, que combina observació, reflexió i experimentació artística. Les pràctiques artístiques contemporànies es plantegen com una eina per pensar, expressar i elaborar allò que costa dir amb paraules, i com un espai segur on l'alumnat pot explorar les seves pròpies vivències sense judicis.

A partir d'aquesta base conceptual, el taller convida l'alumnat a reconèixer com els afecten algunes aquestes violències, posar-les en qüestió i explorar formes de representació simbòlica que permetin fer-les visibles, obrint així un espai de diàleg, consciència i transformació personal i col·lectiva.

Podeu consultar els textos de l'exposició a: www.rocaumbert.cat

ACTIVITATS A L'AULA PRÈVIES A LA VISITA

A continuació, proposem tres eixos de treball reflexius previs a la visita.

1. Què és una violència invisible?

Activitat de reflexió i pensament crític.

Objectius:

- Afavorir una primera aproximació al **concepte de violència** des d'una mirada àmplia, entenent que no totes les violències són físiques, evidents o fàcilment identificables.
- **Detectar i verbalitzar aquelles formes de pressió, control o malestar** que sovint es normalitzen o passen desapercebudes.

Metodologia:

A l'aula, iniciar una conversa guiada a partir de preguntes obertes que convidin a la reflexió col·lectiva:

- Què entenem habitualment per violència?
- Sempre és física o visible?
- Hi ha situacions que poden fer mal sense que es noti des de fora?
- Coneixeu exemples de pressions o expectatives que afectin el dia a dia de les persones?

A partir de les respostes, es crea un mapa d'idees a la pissarra, diferenciant entre violències visibles (físiques, verbals, explícites) i invisibles o normalitzades (pressió social, estereotips, silencis, expectatives, control emocional, etc.).

2. Mirada crítica sobre el llenguatge i els estereotips

Objectiu

- Desenvolupar l'esperit crític de l'alumnat i prendre consciència de com el llenguatge, les imatges i els rols socials poden transmetre violències subtils de manera inconscient.

Metodologia:

Demanem a l'alumnat que identifiquin diversos missatges - verbals o visuals - que identifiquin com a violents:

- Frases fetes o comentaris habituals
- Imatges extretes de xarxes socials, publicitat o sèries
- Situacions quotidianes relacionades amb els rols de gènere, el concepte d'èxit, la pressió estètica o les emocions

A partir de les pròpies experiències plantejem preguntes com:

- Quins missatges transmeten aquestes imatges o frases?
- Quines idees donen per fetes?
- A qui beneficien?
- A qui poden fer sentir incòmode, pressionat o exclòs?
- Creieu que aquestes idees influeixen en com ens veiem o ens comportem?

3. Preparació emocional a la visita

Objectiu:

- Generar un marc de seguretat emocional abans d'abordar els continguts de l'exposició, que poden connectar amb vivències personals o sensibilitats diverses.

Metodologia:

Abans de la visita, explicar clarament a l'alumnat que:

- L'exposició tracta experiències personals, emocions i situacions sovint invisibilitzades.
- No cal compartir res que no es vulgui.
- Totes les opinions expressades amb respecte són vàlides.

Com a activació prèvia, es pot demanar a cada alumne que pensi —sense necessitat de compartir-ho encara— en una paraula que associï a conceptes com *pressió*, *silenci* o *expectativa*. Aquesta paraula es podrà recuperar posteriorment durant la visita o el taller.

Aquesta preparació ajuda a generar un clima de confiança, a anticipar el tipus d'experiència que viuran i a facilitar una participació més conscient i respectuosa.

ACTIVITAT A L'AULA POSTERIOR A LA VISITA

Un manifest col·lectiu per allò que no s'anomena

Objectius:

- Consolidar els aprenentatges i conceptes que han emergit durant la visita
- Relacionar l'experiència artística amb el dia a dia de l'alumnat
- Afavorir la presa de consciència i la responsabilitat individual i col·lectiva

Metodologia:

Dirigir la conversa i la reflexió col·lectiva a l'entorn de l'exposició:

- Què és el que més us va impactar de la visita o del taller?
- Heu descobert alguna cosa nova sobre vosaltres o els altres?
- Ha canviat la vostra manera de mirar certes situacions?

A partir de les respostes, l'alumnat pot treballar de manera individual o per grups i proposar una declaració pel manifest col·lectiu "Coses que no volem normalitzar".

El grup classe que faci aquesta activitat pot compartir els resultats amb l'equip de Roca Umbert enviant el seu manifest a activitatseducatives@rocaumbert.cat